

Nr 13

Utrikesutskottets utlåtande i anledning av motioner om förhandlingar angående möjligheterna att skapa ett nordiskt neutralitetsförbund.

Till utrikesutskottet har hänvisats två likalydande motioner I: 506 av herr *Werner* och II: 634 av herr *Hermansson m. fl.* i vilka föreslås, »att riksdagen i skrivelse till regeringen begär initiativ till förhandlingar med övriga nordiska länders regeringar i syfte att undersöka möjligheterna för skapandet av ett nordiskt neutralitetsförbund».

I motionerna sägs bl. a. »att vissa upplösningstendenser inom de militära blocken och en förändrad situation på åtskilliga andra områden gör det möjligt att mera realistiskt än tidigare hävda en ny linje inom utrikes- och säkerhetspolitiken».

Utskottet vill först erinra om att den internationella situationen har förändrats sedan motionerna framlades i januari 1968. De fem Warszawapaktsstaternas ockupation av Tjeckoslovakien har medfört en ökad spänning i Europa. De tidigare märkbara tendenserna till uppluckring av de militära allianserna synes nu ha avstannat.

Enligt motionärernas mening bör de möjligheter utnyttjas som ges i och med att Danmark, Island och Norge med ett års uppsägningstid år 1969 fördragsmässigt kan anmäla sitt utträde ur NATO.

Vad beträffar *Danmark* uttalade den danska regeringen i sin tillträdesförklaring den 6 februari 1968 att Danmarks utrikespolitik allttjämt bygger på medlemskap i NATO. Den danska regeringen har den 11 juni tillsatt ett regeringsutskott med uppdrag att företa en undersökning av Danmarks säkerhetspolitik innefattande bl. a. ett eventuellt nordiskt säkerhetspolitiskt samarbete. Efter den tjeckoslovakiska krisen har utrikesministern P. Hartling vid den utrikespolitiska debatten i Folketinget den 31 oktober i år uttalat att den danska regeringen »i den föreliggande situationen inte ser något säkerhetspolitiskt alternativ till medlemskap i NATO».

Vad beträffar *Norge* får utskottet hänvisa till att det norska stortinget den 14 juni 1968 godkände en regeringsproposition där Norges fortsatta medlemskap i NATO även efter 1969 fastslogs.

Enligt motionärernas mening skulle ett nordiskt neutralitetsförbund även omfatta *Finland*. Utskottet får hänvisa till president Kekkonens tal om Fin-

lands säkerhetspolitik den 29 november 1965, där han bl. a. framhöll följande:

Då min uppfattning är, att såväl Danmark som Norge kommer att bevara sitt medlemskap i den västliga militäralliansen efter år 1969, är ej här berörda tanke om ett vittomfattande nordiskt försvarsförbund baserad på realistisk grund för dessa länders del. För Finlands del åter baserar förslaget sig på ett missförstånd beträffande Finlands utrikespolitiska ställning. Det är inte av konjunkturskäl som man i finsk utrikespolitik kommit till de i fördraget 1948 med Sovjetunionen om vänskap, samarbete och ömsesidigt bistånd definierade realiteter. Fördraget ger uttryck åt Finlands permanenta utrikespolitiska intresse.

Enligt utskottets mening saknas anledning till ett svenskt initiativ för skapande av ett nordiskt neutralitetsförbund.

Under hänvisning till vad sålunda anförts får utskottet hemställa att motionerna I: 506 och II: 634 måtte avslås.

Stockholm den 7 november 1968

På utrikesutskottets vägnar:

BIRGER LUNDSTRÖM

Närvarande:

från första kammaren: herrar Lundström (fp), Birger Andersson (s)*, Dahln (fp), Palm (s), Ivar Johansson (cp)* och Hernelius (h);

från andra kammaren: fru Renström-Ingenäs (s), herrar Alemyr (s), Ohlin (fp), Skoglund (s), Mellqvist (s)*, Wedén (fp)* och Cassel (h)*.

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.